

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2018»
XIII Халықаралық ғылыми конференциясы

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

XIII Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2018»

The XIII International Scientific Conference
for Students and Young Scientists
«SCIENCE AND EDUCATION - 2018»

12th April 2018, Astana

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2018»
атты XIII Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIII Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2018»**

**PROCEEDINGS
of the XIII International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2018»**

2018 жыл 12 сәуір

Астана

УДК 378

ББК 74.58

Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2018» атты студенттер мен жас ғалымдардың XIII Халықаралық ғылыми конференциясы = XIII Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2018» = The XIII International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2018». – Астана: <http://www.enu.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2018. – 7513 стр. (қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-997-6

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 378

ББК 74.58

ISBN 978-9965-31-997-6

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2018

продуктов. Понятие «конкурентоспособность» является частью более широкого понятия «конкуренция». Если банк безуспешно конкурирует на рынке, его продукция неконкурентоспособна. Рыночные перспективы банковских продуктов связаны не только с их качеством и издержками. Причинами успеха или неудач появления на рынке конкретного продукта могут быть и другие факторы: рекламная деятельность банка, его имидж, предлагаемый уровень обслуживания и т.д.

Таким образом, как ни важны указанные аспекты деятельности банка по обеспечению конкурентоспособности, основой являются качество и цена банковских продуктов. Уверенность создает и уровень обслуживания клиентов.

Список использованных источников:

1. Петрищева Т.С. Конкурентоспособность коммерческого банка и его продуктов: анализ и оценка.
2. Кудашева Ю.С. Совершенствование методики оценки конкурентоспособности коммерческого банка.

ОӘЖ 336.025

ЖАҒАНДАНУ ЖАҒДАЙЫНДА ҚАЗАҚСТАННЫҢ ҚАРЖЫ СЕКТОРЫН ДАМУЫДАҒЫ «ЦИФРЛЫ ҚАЗАҚСТАН» МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ РӨЛІ

Абдиманапов Ерлан Ауелбекулы

abdimanapov.erlan@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университеті

Экономика факультеті, Қаржы мамандығының 3-курс студенті, Астана қ, Қазақстан

Ғылыми жетекші– Хамитхан Н.

«Экономиканы цифрландыру» – нақты сектордағы нақты жобалардан тұратын прагматикалық бастауды қамтамасыз ету, экономиканың қазіргі салаларын, мемлекеттік құрылымдарды цифрландыру және оларды технологиялық қайта жабдықтау жобаларын іске қосу және цифрлық инфрақұрылымды дамыту. «Экономика салаларын цифрландыру» – еңбек өнімділігін арттыруға және капиталдандырудың өсуіне алып келетін озық технологиялар мен мүмкіндіктерді пайдалана отырып, Қазақстан Республикасы экономикасының дәстүрлі салаларын түрлендіру болып табылады. Сондықтан да, «цифрлы экономикаға» көшу ел экономикасы дамуындағы маңызды міндеттердің бірі болып есептеледі.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Назарбаев «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты халыққа жолдауында: «Үкіметке «Цифрлық Қазақстан» жеке бағдарламасын әзірлеуді және қабылдауды тапсырамын» деп, экономиканың жеделдетілген технологиялық жаңғыртылуы туралы айтып кеткен болатын[1]. Бағдарламаның басты мақсаты ретінде: «Цифрлық экожүйенің қарқынды дамуы арқылы Қазақстан халқының өмір сүру сапасын және экономикасының бәсекеге қабілеттілігін арттыру болып табылады», - деп атап көрсетті Елбасы өз жолдауында.

Көріп отырғанымыздай Елбасы өз жолдауында таяу жылдарға арналған жұмыс бағдарларын нақтылап берді. Мұндағы басты арқау – интернет, мобильді және сенсорлық жүйелер арқылы жүзеге асырылатын экономикалық және әлеуметтік шаралардың жаһандық жүйесін пайдалана отырып, Қазақстанда «цифрлы экономиканы» дамытудың қажеттілігі.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігі «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын әзірледі. «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының мақсаттары орта мерзімді перспективада Қазақстан Республикасы экономикасының даму қарқынын жеделдету және цифрлық

технологияларды пайдалану есебінен халықтың өмір сүру сапасын жақсарту, сондай-ақ ұзақ мерзімді перспективада Қазақстанның экономикасын болашақтың цифрлық экономикасын құруды қамтамасыз ететін түбегейлі жаңа даму траекториясына көшіруге жағдай жасау болып табылады.

Бұл бағдарлама 2018-2022 жылдар кезеңінде іске асырылады және еліміздің флагмандық салаларын технологиялық жаңғыртуға қосымша серпін беруді қамтамасыз етеді, сонымен қатар еңбек өнімділігінің ауқымды және ұзақ мерзімді өсуіне жағдай жасайды. «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасын іске асырудың негізгі бес бағыты қарастырылып отыр. Оларға келесілер жатады:

– «Экономика салаларын цифрландыру» - еңбек өнімділігін арттыруға және капиталдандырудың өсуіне алып келетін озық технологиялар мен мүмкіндіктерді пайдалана отырып, Қазақстан Республикасы экономикасының дәстүрлі салаларын түрлендіру бағыты.

– «Цифрлық мемлекетке көшу» - қажеттіліктерін күні бұрын біліп халық пен бизнеске қызмет көрсету инфрақұрылымы ретінде мемлекеттің функцияларын түрлендіру бағыты.

– «Цифрлық Жібек жолын іске асыру» - ішкі контур үшін де, Қазақстан Республикасының транзиттік әлеуетін іске асыру үшін деректерді берудің, сақтаудың және өндеудің жылдамдығы жоғары және қорғалған инфрақұрылымын дамыту бағыты.

– «Адами капиталды дамыту» - жаңа жағдайға - білім экономикасына көшуді қамтамасыз ету үшін креативті қоғам деп аталатынды құруды қамтитын түрлендіру бағыты.

– «Инновациялық экожүйені құру» - бизнес, ғылыми сала және мемлекет арасындағы орнықты көлденең байланыстармен технологиялық кәсіпкерлік пен инновацияны дамыту үшін жағдай жасау бағыты.

Көрсетілген бес бағыттың шеңберінде 17 бастама мен 100-ден астам іс-шара қалыптастырылды, оларды іске асырудан түсетін қайтарылымды алдағы жылдардың ішінде айқын көруге болады, сондай-ақ болашақ экономикасының жаңа саласы ретінде цифрлық секторды қалыптастыруға негіз болатын іс-шаралардың негізгі нәтижесін келесі онжылдықтан байқауға болады.

Қазақстан экономикасын цифрландырудың қазіргі орташа деңгейі бүгінгі күні кедергі болмайды, бірақ дамуға сапалы серпіліс жасау мүмкіндігі бұл елімізді әлемдік аренада бірінші орынға шығаруға мүмкіндік береді.

«Цифрлық экономика» мемлекеттік бағдарламасын іске асыру еліміздің қаржы-несие жүйесінің одан әрі дамуында өте маңызды рөл атқарады. Осыған байланысты Қазақстан Президенті Нұрсұлтан Назарбаев «Цифрландыру мәселері жөніндегі республикалық кеңесте» сөйлеген сөзінде: «Еліміздің қаржы секторы озық технологияларды мейлінше сезінетін сала болғандықтан, цифрландыруға қатысты шешімдерді кеңінен қолдана бастады. Ол алдағы уақытта да осы үдерістің басында болуы керек» деп қаржы секторының ел экономикасын цифрландыру кезіндегі басты салалардың бірі болуы керектігін нақты айтты[2].

Қазақстандағы цифрлық қаржылық саланың 2022 жылға қарай көрінісі төлем қызметтері нарығының дамыған инфрақұрылымымен тиімді жұмыс істейтін қаржы саласында негізгі рөлді иемденетін белсенді қаржылық қоғамдастықтың қалыптасуын көздейді.

Қаржы секторы бөлінген тізілімдер, жаңа қаржылық құралдарды ұсыну, мемлекеттік ақпараттық жүйелермен ықпалдастыру арқылы рәсімдерді оңайлату әрі жеделдету сияқты технологияларды пайдалану арқылы өзгертілетін болады. Мәселен, қаржылық қоғамдастықтың алдын ала белсенділігі ашық технологияларды («Open API») іске асыруды және онлайн ортада алаяқтық деңгейін төмендету, жаңа қызметтер мен өнімдерді енгізу, клиенттік тәжірибені жақсарту, қаржы жүйесінің тұрақтылығын арттыру үшін реттегіштің қолдауымен жалпы банктердің, инфрақұрылымдық компаниялардың және қаржылық технологиялар саласынан компаниялардың бір бірімен белсенді ынтымақтастығын жүзеге асыруды көздейді. Белсенді қаржылық секторды дамытудың мақсаттарына жету үшін клиентке бағдарланған өнімдер мен қызметтерді дамытуға, қаржылық және қаржылық емес

қызметтерді (ритэйл, қаржылық консалтинг және тағы басқа) экожүйелерді қалыптастыруға бағытталған инновациялық ұйымдарды дамыту мен құруына арналған шаралар қабылданатын болады.

Цифрлық қызметтерді, соның ішінде мемлекеттік, әлеуметтік және коммерциялық қызметтердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету, оңайлату және дамыту үшін қашықтан сәйкестендіру, соның ішінде тәуекелге бағытталған тәсілдеме қағидаларынан шығып, түрлі биометриялық көрсеткіштерге негізделген сәйкестендіру моделін құру ұсынылады. Модель мемлекеттік және коммерциялық компаниялардың дерекқорларын пайдалану арқылы клиенттерді сәйкестендіруді және мемлекеттік органдар, коммерциялық компаниялар, сондай-ақ әлеуметтік салада (білім беру, денсаулық сақтау, халық санағы және т.б.) қызметтерді алуды көздейді.

Цифрлық сәйкестендіру тетігін енгізу іргелі негізді инфрақұрылым болады. Бұл қаржылық институттар, клиенттер, мемлекеттік органдар мен ұйымдар арасындағы өзара іс-қимыл және коммуникация үшін әмбебап цифрлық ортаны құруға мүмкіндік береді. Бұл қаржылық, мемлекеттік және басқа қызметтердің деңгейін және тиімділігін сапалы түрде арттырады.

Сақтандыру ұйымдары сақтандыру оқиғасы, зиянды бағалау, шарттың талаптарын өзгерту қажеттілігі (сатудан кейінгі қызмет көрсету) туындаған кезде сақтанушы (пайда алушы) мен сақтандырушы арасында электрондық ақпарат алмасу, электрондық түрде сақтандыру шартын жасасу мүмкіндігімен онлайн қызметтерді көрсету үшін, сондай-ақ сақтандыру жөніндегі бірыңғай дерекқорда электрондық шартты сақтау және клиенттің сақтандыру шартына тәулік бойы қолжетімділігі үшін жағдайлар жасалынатын болады.

Қаржы ұйымдарының, мемлекеттік органдардың, азаматтар мен кәсіпкерлердің электрондық өзара іс-қимыл тетіктері мен стандарттарын енгізу, 2022 жылға қарай «қағазсыз», ашық және транзакциялардың қауіпсіздігін қамтамасыз ететін және транзакциялық шығындарды төмендететін бәсекеге қабілеттілігі жоғары қаржы секторын құруға мүмкіндік береді.

Қаржы секторы төлемдерді тез, қарапайым және сенімді жүргізе алуға, контрагенттерді тексере алуға, бизнесті дамытуға арналған қаржылық құралдарға қолжетімділік алуға, мемлекет тарапынан қолдау көрсету құралдарына қолжетімділік алуына мүмкін болатындай электрондық сауданы дамытуға үшін және инновациялық экожүйені құрудың бастамаларын іске асыруға арналған құралдарды ұсынады [3].

Шот-фактураларды, сонымен қатар шарттық қарым-қатынас бойынша өзге құжаттарды қағазсыз ұсыну үшін инфрақұрылымды салумен қатар, банкаралық есеп айырысу жүйесін жаңғырту және нақты уақыт режимінде банкаралық аударымдарды жүзеге асыру мүмкіндігі қажет, бұл ШОБ операциялық шығындарын азайтып, В2В нарығына қатысушыларының қолма қол ақшасыз есеп айырысу құралдарына сенімін арттыруға мүмкіндік берер еді, сондай-ақ тұлғалар (жеке және заңды) арасындағы тікелей есеп айырысуды дамытатын болады.

Қолма қол ақшасыз айналымды ынталандыру бойынша шаралар кешенін әзірлеу мен іске асыруға айрықша көңіл бөлінетін болады. ШОБ өкілдері үшін қаржылық және қаржылық емес қолдау шаралары іске асырылады, ірі халықаралық төлем жүйелерімен, банктермен және нарықтың басқа да қатысушыларымен бірлесіп халықтың қаржылық сауаттылығын арттыру бойынша іс-шаралар өткізілетін болады.

Соның нәтижесінде 2025 жылға қарай Қазақстан цифрлы бәсекеге қабілеттіліктің халықаралық рейтингінде 30-шы орынды иеленуі тиіс. Бұл өз кезегінде стратегиялық маңызды көрсеткішке жетуге мүмкіндік береді, яғни жыл сайын экономика өсімінің үштен бірін цифрлы экономиканың есебінен құруға жол ашады. Бағдарламаны жүзеге асырудан күтілетін нәтижелер өте үлкен және олардың негізгілерін атап өтетін болсақ:

- экономиканың басым салаларындағы еңбек өнімділігі деңгейін әлемнің алдыңғы 30 елінің деңгейіне дейін көтеру;
- басым салалардағы бәсекеге қабілетті экспорттық өндірісті қалыптастыру;

– еліміздегі ірі компанияларды капиталдандырудың жаңа деңгейге шығуы;
– жергілікті аймақтарда электронды сауданы барынша дамыту;
– көлеңкелі экономиканың үлесін әлемнің алдыңғы 30 елімен теңдес деңгейге дейін төмендету [3].

Жоғарыда аталған нәтижелерге, сондай-ақ цифрлы экономика саласында интеллектуалды-технологиялық басымдылықтарға қол жеткізу үшін төмендегідей бағыттар бойынша жұмыс жасалуы тиіс:

- экономиканың барлық салаларында цифрлық технологияларды енгізу үшін заманға сай нормативтік-құқықтық база құру, сонымен қатар мемлекеттің, бизнес пен азаматтардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында шешімдер қабылдау;
- өндірістерді цифрландыру жолымен жүретін, мәліметтердің мол қорын саралап-талдаумен айналысатын ұйымдарға қолайлы жағдай жасау және қолдау көрсету;
- цифрлы экономиканың өзіндік дамуына жол ашатын мемлекеттік-жекеменшік серіктестіктер негізінде цифрлы экономиканың инфрақұрылымын құру, бизнеске деген кедергілерді алып тастау;
- цифрлы экономика саласында жоғары білікті мамандар даярлауды арттыру және цифрлы сауаттылыққа қол жеткізу;
- басқарудың техника-технологиялық және валюта-қаржылық, сонымен бірге әлеуметтік-саяси құрылымын инновациялық дамыту арқылы тиімді мемлекеттік басқаруды қамтамасыз ету.

Сонымен «Цифрлы Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасының еліміздің қаржы-несие жүйесінің дамуындағы маңызы зор. Себебі, қаржы секторы экономиканың маңызды элементі болып табылады. Ал заманауи технологиялық трендтер қаржы қызмет көрсету парадигмасын түбегейлі өзгертеді – жаңа салалар мен бағыттар, бизнес-модельдер пайда болады, қаржы қызметтерінің құны төмендейді, сондай-ақ салаға тән тәуекелдер азаяды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. ҚР Президенті Нұрсұлтан Назарбаевтың «Қазақстанның үшінші жаңғыруы: жаһандық бәсекеге қабілеттілік» атты халыққа жолдауы.
2. Қазақстан Республикасы Президентінің ресми сайты: www.akorda.kz
3. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2017 жылғы №827 қаулысымен бекітілген «Цифрлық Қазақстан» мемлекеттік бағдарламасы.

УДК: 330.3

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ КАК ФАКТОР РОСТА ПРИБЫЛИ

Абжалова Баян Аббаевна

bayan-abzhalova@mail.ru

Магистрантка ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

Научный руководитель – Кучукова Н.К.

Президент Республики Казахстан Н. Назарбаев в своем традиционном ежегодном Послании народу Казахстана от 10 января 2018 года «Новые возможности развития в условиях четвертой промышленной революции» отметил, что условием развития нашей страны в соответствии с цивилизацией является разработка цифровых технологий в любом из основных источников десяти фундаментальных направлений [1]. Широкое внедрение цифровых сервисов во все сферы жизни общества является одним из приоритетов программы «Цифровой Казахстан».

Глобальный переход к «цифровому» может привести к радикальным изменениям во многих секторах экономики. По мнению многих экспертов, в ближайшие 5-7 лет наша жизнь